

liquias de sancto Thaddæo apostolo et sancto Aba-
gato rege et confessore, quot ut verum esse cre-
datis, testimonio nostro et personarum Ecclesiæ

A nostræ, Gerardi archidiaconi, Stephani decani, at-
que Thesonis thesaurarii confirmamus et sigilli no-
stri impressione signamus. Valet (2).

(2) His litteris appendet plumbum cum filis se-
ricis rubeis, cui impressa est effigies archiepiscopi
cum baculo ex uno latere, in altero vero legitur hæc

latina circumscriptio: *Hugo, Dei gratia Edcssenæ
archiepiscopus.*

FULCONIS ANDEGAVENSIS COMITIS DONATIONES PIÆ.

I.

*Ecclesiæ S. Mauriti Andegavensi prædia quædam
concedit.*

(Anno 1096.)

[*Gall. Christ.* ed. 1, t. II, p. 128.]

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Fulco
Andegavensis comes.

Inter alia suæ sollicitudinis studia quibus peccatorum sibi providere remedia humanam miseriam oportet, illud non postremum est, si juxta Domini nostri Jesu Christi salutare monitum dando elemosynam de transitoriis hujus mundi rebus lucra facere perennia satagamus: et quidem id multis misericordiæ itineribus adiri posse videtur, sed hæc compendiosior esse via existimatur, si per Ecclesiæ sacrosanctæ universorum fidelium matris manum terrena facultatis temporalis possessio in æternam transferatur possessionem, ita procul dubio et jugibus Dei laudibus pariter et pauperum Christi usibus collatura subsidium. Quæ profecto res hoc potissimum tempore magni potest esse et exempli et meriti, cum mundo tam vehementer in maligna prolapso instant tempora periculosa, et sunt homines nequam, seipsos ut arbitrantur, amantes, sed revera odientes, ac si Dei direptores parati sunt innumeri, sustentatores vero vix inveniuntur paucissimi. Igitur in nomine Dei Salvatoris mundi, ego Fulco divina dispensante clementia, Andegavensis comes de Creatoris nostri misericordia non desperans, notum fore cupio tam præsentibus quam futuris ad quorum notitiam pertinere videbitur, quoniam aliquid, Deo placente, et S. Mauritio et S. Maurilio eorumque servitoribus constituere divina deliberatione desideravit, ac demum ad effectum, Deo propitiante, et filiis meis, Gaufrido scilicet et Fulconello, et filia mea Ermingarde concedentibus et confirmantibus, produxi. Dono ergo Deo et S. Mauritio, Matri Ecclesiæ Andegavensi, cui dominus Gaufridus de Meduana Deo ordinante præest episcopus, totum quod habeo in insula Calonnæ solutum et quietum, sicut habeo, in perpetuum habendum, tenendum, vendendum, seu donandum cui voluerit, vel successores ejus, sed et aquam juxta decurrentem de parte Septentrionali quæ vocatur Meduanilis totam sicut habeo

B cum omni integritate, et omnibus quæ ad ipsam insulam vel aquam pertinent, excepto quod si forte homines mei per eandem aquam transeuntes inter se seditionem quoquo modo fecerint, foris factum erit meum, quod si homines episcopi inter se seditionem fecerint, foris factum erit episcopi, si vero homines mei cum hominibus episcopi, vel homines episcopi cum meis, seditionem fecerint, inter me et episcopum erit foris factum, sed episcopus distringet eos vel præpositus ejus et accipiet de districtione 11 solidos et dimidium. Itaque, sicut supradictum est, donamus et firmam fore hanc donationem in perpetuum volumus tam ego, quam filii et filia, acceptis tamen quinque mille solidis Andegavensis monetæ ab ipso episcopo Gaufrido. Et ut hæc donatio et concessio firmum et inviolabile in perpetuum robur habeat, advocatis tam de parte mea, quam de parte episcopi et videntibus et audientibus legalibus ac probabilibus personis, quorum nomina subscripta sunt, propria manu donum per cultellum super altare Dominicum fecimus et scribi jussimus, et S. Crucis hanc chartam subter firmavimus. Quod si quis successorum vel hæredum meorum, quod absit! aut vi, aut malo confisus ingenio hanc chartam aliquando cassare tentaverit, centum libras auri purissimi damnatus persolvat, et conatus ejus effectum non habeant, et ante tribunal Christi rationem redditurus assistat, et Judæ Iscariotis, vel omnium qui impias manus in Dominum injecerunt socius perpetuo et indissolubili anathemate condemnatur.

Actum Andegavis in camera episcopi, ix Kal. Julii, vigilia S. Joannis Baptistæ anno Domini 1096, indictione iv, epacta xxiii, anno quo innumerabilis populus ibat in Hierusalem ad depellendam Pincenatorum perfidæ persecutionem, scilicet secundo anno quo Urbanus papa Andegavum visitavit, Philippo regnante super Francos, Fulcone juniore dominante super Andegavinos, anno dominationis ipsius xxix, sub Gaufrido de Meduana Andegavorum episcopo, anno i ordinationis ipsius, quod viderunt præsentibus et audierunt isti canonici et clerici; de parte episcopo, Gosbertus decanus, Hubertus cantor, Bernardus abbas S. Sergii, Petrus mona-

chus, Guillelmus Transligerensis archidiaconus, Guarnerius Transmeduanensis archidiaconus; Eudo archipresbyter, Gaufridus Gihlani, Vuillelmus de S. Laudo, Radulphus de Valle, Richaldus, Gaufridus Guid Gedeon, Willelmus Musca, Bernerius Macondus canonicus cellarii, Alberius capellanus episcopi, Willelmus de Camiliaco, Jubellus, Gofridus de Castro Gõnterii, Benedictus presbyter, Gosbertus S. Maurikii canonicus, Laurentius S. Maurilii canon., Goffridus Cosin, Radulphus clericus, Rosocelinus presbyter, Joannes de Ramorforti canonicus S. Joannis; et isti laici: Goffridus filius Eudonis de Calonna, Pagant's frater ejus, Eudo filius ejus, Americus clericus; de parte comitis, Leo de Brioledo, Fulco filius Ursonis, Segebrandus comes stabuli, Petrus Rubiscallus, Giraldus præpositus, Cericus filius ejus, Herveus Rosondelli, Richardus de S. Quintino, Gaufridus Trevis, Hugo de Vado, Ranulfus de Credone.

Signum Fulconis comitis; S. Gofridi filii ejus; Falconis filii ejus, Ermingardis filia.

II.

Charta donationis pro monasterio S. Nicolai.

(*Breviculum foundationis et series abbatum S. Nicolai Andegavensis auctore Laurentio LEPELLETIER, pag. 5.*)

Priscis temporibus nonnulli reges ac principes ecclesias in Christi nomine ædificare curaverunt. Et ego Fulco comes Andegavorum, licet de ultimis et desidiis hominibus unus, in Dei nomine atque summi præsulis Christi Nicolai, ecclesiam in prospectu urbis Andegavæ ædificare decrevi. Ac mælesimo vigesimo anno ab Incarnatione Domini a domno præsule Huberto nomine urbis prædictæ, feci sacrare. Post cujus sacrationem, non multo post tempore, ex monachis Sancti Martini monasterii majoris nomine Baldricum abbatem constitui, atque ad fratrum sustentationem, atque pauperum, ex meis rebus propriis ipsam ditare curavi. Dedi illi ecclesie super ripam Brionel vineas ac viridigarium genitricis meæ, cum culturis propriis quas extirpavi et complanavi; dedique illi in lupello duodecim et eo amplius arpennos pratorum. Hæc omnia sine censu et sine decima, libera et quieta ut regale alodium. Via autem triumphalis quæ ducit ad civitatem, dividit culturas has et terram ad eas pertinentem. Super ripam vero Brionel a parte meridionali, est mansio canum nostrorum. A parte vero australi, mansio bubulconum nostrorum, illicque descendit in fluvium. Dedique illi ecclesie terram Accisoria, liberam et quietam scilicet vicariam, foderum, omnesque consuetudines, quas terra reddere solet. Hanc autem concambiavit mihi Vuido thesaurarius Sancti Maurilii; et ille eam tenebat de Alberico de monte Joannis quondam optimato nostro. Concambia quæ ei dedi propter terram, hæc fuerunt: medietas ecclesie, clausum vineæ inter Meduanam et Brionel, trans flumen vero vineas alias. Si vineæ cum vinagiis monachis datæ fuerint, aut emptæ, li-

beræ et quietæ erunt. Si vinum meum cum banno vendidero, bannerius meus torrentulum de Barra non transibit causa capiendi vasa ensentium monachorum vinum. Si duellum inter homines insurrexerit, illic finiatur: si cum uno illorum hominum et alio extraneo, similiter. Præpositus, nec vicarius de illorum homine non se intermittat, nec terram illorum intret, nec justitiam de illorum homine faciat; quoadusque clamorem ad abbatem bis factam habeat. Ad villam vero Lanariam exartum dedi in angulo. Sed non est tacendum quod ecclesie concessi, si exercitus meus ierit in terram inimicorum meorum, causa vastandi aut castrum faciendi, non eat homo ecclesie illius, nisi bellum insurrexerit, plaustra nec boves, nec asini illorum a meis ministris non capientur. Omnia libera et quieta sint eis. Hanc autem donationem feci anno xxvii Roberti regis filii Hugonis Magni. Postquam vero Baldricus abbas monasterium dereliquit, eremumque furtim petiit, ac postremum majus monasterium repatriavit, apud Thabennensium monasterium vitam finivit. Post hunc domnus Albertus Reginaldum monachum loco ejus restituit, qui ante benedictionem ad filium meum Gaufridum fugit, atque regimen monasterii Vindocinensis noviter constructi absque licentia sui abbatis suscepit. Postquam vidi esse illum a duobus abbatibus, iratus valde jussi ut monachi alii ad monasterium suum cito remeassent. Deinde rogavi domnum Vualterium abbatem Sancti Albini ut domnum Hildinum priorem illius ecclesie concessisset. Qui ordinatus anno 1072 ab Incarnatione Domini, die Nativitatis beatæ Mariæ, qui est annus tertius Henrici regis, monasterium regulariter regit. Res autem ecclesie præscriptas a domino Berengario, atque domino Reginaldo scribere jussi, et priusquam ad Jerusalem ultima vice perrexissem manu mea corroboravi.

III.

Altera donatio pro eodem monasterio S. Nicolai (Ibid., p. 7).

Quantum intellectus sensusque humanus potest mente sagaci pensare, atque solerti indagazione perpendere, nihil amplius valet inter hujus sæculi fugitiva gaudia, ad æternam retributionem promerendam, quam si res proprias locis divinæ venerationi præparatis in alimoniam curemus impendere, quatenus terrena bona per manum pauperis Christus ipse suscipiat, et nos de caduca substantia mercimonia conficiamus æterna. Quocirca in Dei nomine, ego quidem Fulco Andegavorum comes et uxor mea Lildegardis, filiusque noster Gaufridus notum fieri cupimus sanctæ Ecclesie fidelibus, qualiter auctore Deo monasterium in honore beati Nicolai confessoris, in prospectu urbis Andegavæ fundantes, monasticum inibi ordinem secundum beati patris Benedicti regulam instituimus, ipsumque locum ex rebus possessionis nostræ disponimus. Itaque pro divinæ majestatis honore, et spe retributionis æternæ, peccatorum quoque remissione, ac animarum salute,

per hanc concessionis scripturam, donamus, donatumque in perpetuum esse volumus cœnobio sancti Nicelai et congregationi monachorum inibi degentium de facultate nostra; hoc est, in Andegavo pago, non longe a civitate, terram quæ dicitur ad Accisarias totam integre et quiete, sicuti eam ab Alberico dominico vallo nostro Quidone sancti Mauritiæ ædituum tenuisse, nosque a Vuidone thesaurario per concambia commutasse constat. Donamus in alio loco juxta monasterium, interfluente tantummodo fluvio Brionello, de terra arabili ad stationem modiorum duodecim: et in ea viridegarium et vinearum arpennos duos. Item in loco qui nominatur

A Lupellus, in ripa Meduanæ pratorum arpennos duodecim. Item apud villam Lanariam, inter saltum Captiæ, terram ad stationem modiorum trium. In terra sancti Petri, vinearum arpennos undecim ad censum et decimam.

Signum † firmitudinis a comite Gauffredo manu propria impositum. Hujus autem constitutionis seu donationis auctoritas ut in Dei nomine, per succedentia tempora, firmiorem obstineat rememorationis et conservationis vigorem, manibus propriis eam signo crucis insignivimus et fideles nostros roborare rogavimus.

RAIMUNDI DE CURAMONTA

Charta qua Hierosolymam proficiscens, prædia quædam monachis Tutelensibus impignorat.

(Anno 1096.)

[BALUZ. *Historia Tutelensis*, p. 441.]

Noverint præsentis et futuri quod ego Raimundus de Curamonta, quando volui pergere Jerosolymis cum Raimundo vicecomite Torennense, impignoravi abbati Willelmo monachisque Tutelensibus quartam partem ecclesiæ de Branceillis, videlicet quartam partem decimi et proferentii et fevum presby-

B terale meamque turrem et alias domos, etc. Hoc autem factum est anno incarnati Verbi 1096, indictione iv, anno pontificatus domni Urbani papæ secundi octavo, Philippo rege regnante, Lemovicina sede episcopo carente, Willelmo abbate Tutelensis monasterii pastorem curam agente.

RAIMUNDI COMITIS S. ÆGIDII DIPLOMA

De donatione medietatis villæ Gibellet facta S. Victori Massiliensi.

(Anno 1103.)

(Edidit MARTENE, *ampl. Collect.*, I, 600. Ex archivis S. Victoris Massiliensis eruit D. Furnerius.)

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, ego (1) RAIMUNDUS, gratia Dei S. Ægidii comes et Provinciæ marchio, princeps autem, Deo auxiliante, militiæ Christianæ in Hierosolymitano itinere, considerans peccatorum meorum immanitatem, atque parvissimæ quæ mecum est Christianitatis, pro diversis excessibus imbecillitatem, instante etiam omnibusque modis inquirente, laboresque suos et sollicitudinem in meo servitio expendente domno Richardo S. R. E. cardinali et Massiliensi abbate, dono et concedo

C unigenito Dei Filio, ejusque venerabili matri S. Mariæ, necnon pretiosis martyribus Victori et sociis ejus, aliisque quorum reliquiæ apud honorabile monasterium Massiliense in Christo requiescunt, medietatem civitatis quæ vocatur Gibellet, quæ etiam in littore maris Magni, altis muris, firmisque turribus munita inter Tripolim et Beritum, et omnium ad eam mari et terra pertinentium, videlicet in ecclesiis, villis, castellis, casalibus, terris cultis et incultis; in portu, ac naufragiis, sive in cunctis ubi truncatam et interpolatam, ut necessario fuerit recudenda.

(1) Hanc chartam edidit Baluzius in suis ad Historiam domus Arverniciæ probationibus, sed adeo